

Què se n'ha fet i quina és la història del Monumento a los Caídos de Terrassa

L'obra faraònica aixecada al passeig del Comte d'Egara en honor dels franquistes terrassencs morts a la Guerra Civil va desaparèixer el 1991

El monument i la rotonda, al Passeig Foto: AMAT

Després de la Guerra Civil, Terrassa va repetir les iniciatives d'altres ciutats i va aixecar un monument commemoratiu «a los Caídos por Dios i por España». Cal recordar que el dictador Franco va morir el 20 de novembre de 1975. Aquest dies que tant es parla del monument situat a Tortosa, de la polèmica sobre què se n'ha de fer, recordem la història de l'egarenc.

L'any 1940 es va fer un concurs per aixecar una gran escultura mitjançant una subscripció popular. El va guanyar el que portava en el seu projecte el lema «PAX», de l'arquitecte Frederic Viñals i de l'escultor Jaume Bazin.

El 24 de gener de 1940 es posava la primera pedra, un any abans que es resolgués el concurs. El lloc triat pel seu bastiment va ser el passeig del Comte d'Ègara, el qual es va urbanitzar deixant la part entre els carrers de Garcia Humet i Sant Antoni, una gran rotonda on s'aixecaria el monument. L'espai rebé el nom de «Plaza de los Caídos».

El 24 de gener de 1944, dins els actes de la *Fiesta de la Liberación?*, es va inaugurar el monument, amb una gran afluència de públic, que es va calcular en unes 20.000 persones.

L'acte va ser presidit pel capità general de la IV Regió Militar, José Moscardó, el governador civil, Antonio F. de Correa, el bisbe de Barcelona, Gregorio Modrego, i l'alcalde de Terrassa, Joaquim Amat. Primer es va procedir a la benedicció i a la col·locació ritual en la seva cripta d'una arqueta amb terra dels diversos llocs on van caure els terrassencs franquistes durant la guerra.

Després, l'alcalde va fer la primera ofrena floral en representació de la ciutat i un seguit de 250 representacions ciutadanes van repetir el gest.

Es va procedir després al lliurament de medalles a excombatents i voluntaris de la División Azu. L'acte es va acabar amb un seguit de parlaments i la interpretació d'himnes patriòtics i clams del ritual franquista.

El monument era un conjunt amb una forta càrrega ideològica i un dels més excepcionals dels que es van construir arreu de Catalunya. Eren tres columnes d'una altura de 15 metres i va ser construït amb pedra de Montjuïc. En el seu interior hi havia una petita cripta i en l'exterior destacaven diversos elements decoratius; les figures de dos soldats: un de la Guerra Civil i l'altre, un croat medieval de la reconquesta. Al mig, una figura femenina, que feia la salutació tradicional feixista. Al sòcol hi havia la inscripció «Caídos por Dios y por España: ¡Presentes!». La totalitat de l'obra va tenir un cost de 300.000 pessetes.

En anys posteriors el monument va ser punt de concentració de les commemoracions franquistes tant locals com les d'àmbit general en què es realitzaven repetits oferiments de corones de llorer. El dia 20 de novembre de cada any, en record de la mort de José Antonio Primo de Rivera, s'encenien els peveters que l'envoltaven i durant tot el dia i la nit esquadres de la Falange hi

feien guàrdia.

Amb el pas del temps i l'acció dels moviments clandestins, i més encara després de la mort de Franco, el monument va patir molts actes vandàlics. Fins i tot es va escampar el rumor que se'l volia volar amb explosius.

L'any 1991, aprofitant la construcció del pàrquing soterrat del passeig, el monument va ser desmuntat i desat en un racó del Cementiri Municipal. Allà, nostàlgics al règim franquista van posar dempeus els dos soldats, acompanyats d'un escut de Terrassa i un d'Espanya, més dos dels peveters.

Més endavant l'Ajuntament va col·locar una placa amb el lema «La ciutat de Terrassa en memòria de les víctimes de la guerra», en referència a tots els conflictes bèl·lics.

Bona part de les pedres tallades que formaven part del monument es van reconvertir en murs de contenció de terres d'una zona d'ampliació de Cementiri.